

YENİ BİR FİNANSMAN YÖNTEMİ : FİNANSAL KİRALAMA

Meral TECER*

Kamu ve özel sektör kuruluşları faaliyetlerini sürdürürken bina, makine ve donatım gibi taşınır ve taşınmaz sabit varlıkları kullanmak zorundadırlar. Bu varlıkların ekonomik kullanımı satın alma ya da kiralama yöntemleriyle gerçekleştirilebilir.

ABD başta olmak üzere gelişmiş batılı ülkelerde önceleri arsa, bina, apartman dairesi gibi taşınmaz mal türleri ile sınırlı bulunan kiralama işlemlerine 1950'li yıllardan itibaren, bilgisayar, fotokopi makineleri, haberleşme ve taşıt araçlarının giderek daha yaygın bir şekilde konu oldukları gözlenmiştir.¹

Finansal Kiralamanın Özellikleri

Bilindiği gibi adi bir kiralama işleminde kiracı ve kiralayan olmak üzere iki taraf bulunmaktadır. Ülkemizde bunların en yaygın örnekleri taşınmaz mal kiralamalarıdır.

Finansal kiralama işlemlerinde ise, satıcı, kiralayan ve kiracı olmak üzere üç taraf vardır. Genellikle sabit varlığı kullanacak yatırımcı kuruluş, gerek duyduğu bir malın imalatçısı ya da dağıtıcısı ile fiyat ve teslim koşullarını belirler. Daha sonra bir kiralama şirketi ile malı imalatçıdan ya da dağıtıcıdan satın alarak kendisine kiralaması yolunda bir sözleşme yapar. Başka bir deyişle, satıcı ile kiralayan arasında yapılan satış sözleşmesi ile imalatçı ya da dağıtıcının mal üzerinde tasarruf hakkı kalmamıştır. Malın mülkiyeti kiralayana aittir. Kiralayan ve kiracı arasında yapılan finansal kiralama sözleşmesi ile malın, belli bir süre için belli koşullarla kullanım hakkı kiracıya devredilmiştir.

Finansal kira sözleşmesi genellikle uzun süreler için yapılır. Batıdaki uygulanma şekliyle kira süresi varlığın tahmin edilen ekonomik ömrünün % 75'ine eşit ya da daha büyüktür.²

* Doc. Dr., TODAİE Öğretim Üyesi.

1 J. Fred Weston and Eugene F. Brigham, *Essentials of Managerial Finance*, 4. B., Hinsdale, Illinois, The Dryden Press, 1977, s. 347-348.

2 James C. Van Horne, *Financial Management and Policy*, 7.B., Englewood Cliffs, N.J., 1986, s. 537.

Kira bedelleri toplamı malın maliyet bedelini tümüyle karşılayacak ve kiralayan şirkete amorti edilmemiş değer üzerinden yeterli bir kâr sağlayacak düzeydedir. Bakım, onarım ve sigorta giderleri de kiracıya aittir.

Kiracının mali kuruma karşı yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmeden sözleşmeyi iptal etme hakkı yoktur. Sözleşme süresinin bitiminde kiracıya sözleşmeyi yenileme ya da malı önceden belirlenen uygun bir fiyat üzerinden satın alma opsiyonu tanınmaktadır.

Son yıllarda büyük miktarda sermaye yatırımları için finansal kiralamanın özel bir şekli giderek benimsenmiştir. Borçla kiralama (leveraged leasing). Bu işlemde satıcı, kiracı, kiralayan ve borç veren mali kurum olmak üzere dört taraf vardır. Kiracı açısından borçla kiralama farklı bir durum yaratmamaktadır. Kiracı yine dönemsel kira ödemeleri karşılığında kiralanan varlığı kullanma hakkına sahiptir. Kiralayanın rolü ise değişmiştir. Kiralayan malın mülkiyetini kira sözleşmesine uygun olarak ele geçirir ve maliyet bedelinin örneğin % 20 sini öz kaynakları ile kalan % 80'ini ise uzun vadeli kredi veren kurum ya da kurumlardan aldığı borçla karşılar. Kredi, varlığın ipotek edilmesi ya da kira giderlerinin rehin edilmesi suretiyle teminat altına alınır. Dolayısıyla kiralayan borçlu durumundadır.³

Finansal kiralamanın bir başka şekli, uluslararası kiralama (cross-border leasing). Bu tür işlemlerde kiralayan şirket yurt dışında yerleşik bir kuruluştur.

Uluslararası kiralama, alt kiralama (subleasing) şeklinde de uygulanmaktadır. Bu yöntemde malın mülkiyeti yurt dışında kurulmuş bir kiralama şirketinde kalarak ülkede yerleşik bir kiralama şirketine, bu şirket tarafından da yeniden yurt içindeki bir kiracıya kiralananmaktadır.

Ülkemizde finansal kiralama; sözleşmenin özellikleri, tarafların hak ve yükümlülükleri ve uygulanacak teşvik önlemleri bakımından ilk kez 1985 yılında çıkarılan «Finansal Kiralama Kanunu» (FKK) ve bu Yasa uyarınca hazırlanan Yönetmeliklerle hukuki bir düzenlemeye kavuşturulmuştur.⁴

FKK'nın finansal kiralama sözleşmesine ilişkin önemli hükümleri şöyle özetlenebilir :

— Finansal kiralama sözleşmesi; kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı ya da başka şekilde elde ettiği bir malın kullanımını, her türlü yararı sağlamak ve belli bir süre feshedilmemek koşuluyla kira bedeli karşılığında kiracıya bırakmasını öngören bir sözleşmedir. (md. 4)

3 A.k., s. 535.

4 28.6.1985 tarih ve 18795 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 10.6.1985 tarih ve 3226 sayılı «Finansal Kiralama Kanunu». Konuya ilişkin ilk yönetmelikler de Yasanın öngördüğü süre içinde hazırlanarak 28.9.1985 tarih ve 18882 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır. Bunlar sırasıyla, Bakanlar Kurulunca çıkarılan «Finansal Kiralama

- Sözleşme belli bir şekilde noterde düzenlenir ve tescili zorunludur. (md. 8)
- Sözleşmeye, patent gibi fikri ve sınai haklar dışında her türlü taşınır ya da taşınmaz mallar konu olabilir. (md. 5).
- Sözleşme süresi en az 4 yıldır. (md. 7).
- Sözleşme süresi sonunda kiracı malın mülkiyetini satın alma hakkına sahip olabilir. (md. 99)
- Bakım, onarım ve sigorta giderlerini kiracı karşılar. (md. 3 ve 14).
- Kira bedeli ve ödeme dönemleri taraflarca belirlenir. Bu bedeller sabit ya da değişken olmak üzere Türk Lirası ya da dövizle yapılabilir.

Uluslararası finansal kiralamalarda kiralama bedeli yıllık 25.000 ABD doları karşılığı Türk Lirasından az olamaz ve bu miktar Bakanlar kurulunca arttırılabilir. (md. 8)

Maliyet Karşılaştırması

Yeni bir sabit varlığın elde edilmesi düşünüldüğünde finansman yönteminin de dikkatle belirlenmesi gerekecektir. Bu bakımdan karşılaştırılabilecek başlıca iki seçenek; (1) sabit varlığın teminat gösterildiği ipotekli bir orta vadeli banka kredisi ve (2) kiralama.

Kiralama, süre olarak orta vadeli bir finansman yönetimidir ve bazı bakımlardan borçlanma seçeneğine benzemektedir. Örneğin, kiralama da sabit, dönemsel ödemeleri gerektirir ve kaldıraç etkisi yaratır.⁵ Öte yandan, her iki seçeneğe ilişkin dönemsel nakit çıkışlarının niteliği ve sağlanan vergi tasarruflarının düzeyi bakımından farklılıklar söz konusu olacaktır.

Finans uygulamasında genellikle benimsenen bir yaklaşımla bu iki seçeneğe ilişkin dönemsel nakit çıkışları ve sağlanan vergi tasarrufları paranın zaman değerini esas alan «net bugünkü değer» yöntemi ile karşılaştırılır. Normal koşullarda, net nakit çıkışlarının toplam bugünkü değeri daha düşük olan yöntem tercih edilir.⁶

İşlemlerinde Süre ve Sınırın Tesbitine Dair Yönetmelik» (4. maddenin daha sonra değiştirilen şekli için bk. 28.5.1987 tarih ve 19473 Sayılı Resmî Gazete), Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığınca çıkarılan «Finansal Kiralama İşlemlerinde Bulunacak Şirketlerin Kuruluş ve Şube Açmaları ile Denetlenmelerine Dair Yönetmelik» (12. maddenin sonradan değiştirilen şekli için bk. 5.5.1987 tarih ve 19451 sayılı Resmî Gazete), Maliye ve Gümrük Bakanlığınca çıkarılan «3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu Hükümlerine Göre Kiralama Konusu Edilen Malların Gümrük Vergi ve Resimlerinin Teminata Bağlama Usul ve Esaslarını Gösterir Yönetmelik»tir.

5 Belli bir döneme ilişkin faiz, kira vb. sabit ve zorunlu nitelikteki ödemeler nedeniyle, o dönemin faaliyet gelirlerinde artış ya da azalış yönünde bir değişim olduğunda, gelirin bu tür ödemelerden sonra ortaklara düşen kısmında daha yüksek oranda bir dalgalanma meydana gelmesine «kaldıraç etkisi» denir.

6 J. Fred Weston and Eugene F. Brigham; a.g.k., s. 349-351. James C. Van Horne, a.g.k., s. 541-544.

Kiralama yönteminde kiracı açısından söz konusu olan başlıca maliyet unsurları;

- Kira bedelleri,
  - Kira bedelleri tutarında bir paranın başka bir alanda değerlendirilmesi durumunda elde edilebilen, ancak kira ödemeleri nedeniyle yararlanılamayan alternatif faiz geliri kaybı,
  - Bakım, onarım ve sigorta giderleri,
  - Uluslararası kiralamada devalüasyonlar sonucu ortaya çıkan kur farkları.
- şeklinde özetlenebilir.⁷

Yararlar ve Sakıncalar

Finansal kiralamanın, aşağıda belirtilen nedenlerden dolayı, imalatçı-satıcı, kiralayan ve kiracı ile ülke ekonomisi için sağladığı önemli yararlar vardır.⁸

Kiracı açısından;

- Bazı sanayilerde teknolojik bakımdan eskime riski yüksektir.
- Orta vadeli aynı bir kredi niteliğindeki kiralama, iş hacmindeki genişlemeler sonucu artması gereken parasal kaynakları ve net işletme sermayesini olumsuz yönde etkilemez.
- Kredi sözleşmelerinde, borcun vadesinde ödenmemesi tehlikesine karşı borçlanan kuruluşun mali yönetimi üzerine konabilecek sınırlamaların bir kısmı kiralama işlemlerinde uygulanmayacaktır.
- Sabit varlıkların kiralınması durumunda, bunların tutarı bilançonun aktifinde gösterilmez. Aynı şekilde, kiralamaya ilişkin ödeme yükümlülükleri de pasifte «orta vadeli borçlar» arasında yer almaz. Böylece, borç/öz sermaye oranı daha düşük yansıtılacağından borçlanma potansiyeli olumsuz yönde etkilenmemiş olur.
- Malın hukuki mülkiyeti kiralayanda kaldığından kiralama işlemi kredilerde aranan ek teminatları gerektirmez. Bu nedenle kiralamanın maliyeti daha düşüktür.

Kiralama ve satın alma seçeneklerini sermaye bütçelemesi konusu olarak ele alan ve ortakların servet durumlarında meydana gelecek net artış bakımından inceleyen bir başka yaklaşım için bk. Gordon Myron J.A. «General Solution to the Buy or Lease Decision : A Pedagogical Note», *Journal of Finance*, C. 29, S. 1, March 1974, s. 245-250. Johnson, Robert W., and Wilbur G. Lewellen, «Analysis of the Lease-or-Buy Decision», *Journal of Finance*, C. 27, S. 3, September 1972, s. 815-823.

7 Uluslararası kiralama işlemine konu olan malların dönemsel kira ödemeleri dövizle yapılacaktır. Devalüasyonlar sonucu, kira bedellerinin Türk Lirası karşılıkları sürekli artacak ve aradaki farkı kiracı üstlenecektir.

8 James C. Van Horne, a.g.k., s. 536-539. Öztin AKGÜÇ, *Finansal Yönetim*. 3. B., İstanbul, Formül Matbaası, 1982, s. 508-572. Ahmet ÇOŞAR, «Finansal Kiralama (Leasing) ile İlgili Notlar», *Dünya*, 11.10.1986, s. 2. Vecdi UZUN, «Finansal Kiralama Kanunu'nun Türkiye Ekonomisine Etkileri», *Dünya*, 28.8.1986, s. 2.

- Kiracı, kira bedellerini ilgili olduğu dönemin giderleri arasında gösterebilmekte ve daha az vergi ödeyebilmektedir.

Kiralayan açısından;

- Bir malın mülkiyeti korunarak ve sigorta, bakım ve onarım giderleri kiracıya yüklenerek kira sözleşmesi süresi içinde yeterli ve riski az bir gelir akımı elde edilebilir.
- Sözleşme süresinin bitiminde, kiracı seçim hakkını kullanarak malı satın almazsa kiralayan malı devralır ve kalıntı (hurda) değerine de hak kazanır.
- Kiracının yatırımı teşvik belgesine bağlanmışsa, satın alma durumunda yararlanabileceği yatırım indirimi, gümrük muaflığı vb. teşviklerden kiralayan yararlanır.⁹

İmalatçı - satıcı yönünden;

- Yurt dışındaki bir kiralama şirketi malı satın aldığı malın bedeli dövizle ödenecektir. Bu döviz geliri imalatçının yapması gereken ithalatı kolaylaştıracak ve ülkenin ödemeler dengesine katkıda bulunacaktır.

Ülke ekonomisi yönünden;

- Finansal kiralama nakdi değil aynı türden bir kredidir. Kira bedellerinin borç olarak bir üretici kuruluşun bilançosunda ya da devlet bütçesinde gösterilmemesi yöntemin çekiciliğini arttırmaktadır. Ülkemizde iç ve dış borçlanma olanaklarının daraldığı ve iç kredi maliyetlerinin çok yükseldiği bir ortamda, özellikle kalkınma planları uyarınca yapılması gereken kamu yatırımlarının bütçe dışı olanaklarla gerçekleştirilmelerini sağlamak, dış finansman ve döviz gereksinmelerini hafifletmek için düşünülmüş bir yöntem olduğu söylenebilir.
- Finansal kiralama, ihracat yapmadan yurt dışına mal kiralabilmesine, ithalat yapmadan da yurt dışından mal getirilebilmesine olanak veren bir sistemdir. Uluslararası kiralama işleminde imalatçı-satıcılar mal bedellerini dövizle alırken, kira ödemeleri yine

⁹ Ülkemizdeki uygulamaya göre, DPT'den «Yatırım Teşvik ve İndirim Belgesi» alınmış olan, üretimi genişletmeye, verimliliği arttırmaya, ihracatı geliştirmeye vb. yönelik yatırımların belli bir kısmı, daha sonraki yıllarda gerçekleşen kurumlar vergisi matrahından düşülür, indirim oranı % 40, kalkınmada öncelikli yörelerde yapılan yatırımlarda ise % 60'dır. Bakanlar Kurulu kalkınmada öncelikli bölgelerde yapılan yatırımlar için indirim oranını % 100'e kadar arttırmaya yetkilidir. 146 No.lu Gelir Vergisi Tebliği ile finansal kiralama şirketleri de yatırım indirimi uygulaması kapsamına alınmıştır.

Uluslararası kiralama konusu malın teşvik belgesinde gümrük muaflığından yararlanması öngörülmemişse yada kiracıya sözleşme süresi sonunda satın alma hakkı tanınmamışsa, söz konusu malın Türkiye'ye girişinde sözleşme süresi için geçici gümrük muaflığı uygulanır. İlerde doğabilecek gümrük vergisini karşılamak üzere para, banka teminat mektubu, hazine tahvil ve bonoları özel tahvil ve pay senetleri vb. değerler teminat olarak alınır. (3226 Sayılı Yasa'ya göre Maliye ve Gümrük Bakanlığınca çıkarılan 28.9.1985 tarihli ilgili Yönetmelik, md 2 ve md. 3).

dövizle, ancak yıllara dağılmış şekilde yapılacağından, bu işlemler ülkenin ödemeler dengesi üzerinde net olarak olumlu bir etki meydana getirecektir.

Finansal kiralama yönteminin ortaya çıkaracağı bazı **sakıncalar** da söz konusudur.¹⁰

- Kiracı, kiralanan malları bilançosunun aktifinde gösterememekte, amortisman ayıramamaktadır. Dolayısıyla, hızlandırılmış amortisman yöntemi ile belirlenecek yüksek amortisman giderlerinin sabit değer in ekonomik ömrünün ilk yıllarında sağlayacağı yüksek vergi tasarruflarından yararlanmak da mümkün olmaz.
- Kiracı, malın kalıntı değerine sahip olamadığı gibi, malın mülkiyetini devralanlara tanınan teşvik önlemlerinde de yararlanamayacaktır.
- Kiralamada, satın alma durumundaki gibi özenli bir sermaye bütçeleme si yapılmadığından, kaynak israfı sonucu doğabilir.
- Türkiye gibi az gelişmiş ülkelerde ihracatın yapısı genellikle düşük teknoloji ile üretilen tüketim mallarından oluşmaktadır. Bu nedenle yöntemin ihracat değil de ithalat yönüyle işlerliği olacağı söylenebilir.

Bu şekilde gerçekleştirilecek ithalat kısa vadede finansman ve yatırım olanakları sağlarken uzun vadede kiralanan malların niteliğinden kaynaklanan iki önemli sakınca ortaya çıkabilecektir. Birincisi, kiralanan mallar genellikle bilgisayar, tıbbi cihazlar, inşaat makineleri, haberleşme araçları gibi teknolojisi hızla değişen mallardır. Yurt içi imalat sanayiinin bu alanlarda dışarının rekabetine ayak uydurabilmesi ve gelişebilmesi olanaksızdır. İkincisi, bu yolla ülkeye modası geçmiş makine ve donatımın girme tehlikesi büyüktür.

- Ülke ekonomisi açısından düşünülebilecek bir başka sakınca da yöntemin yurt dışına döviz kaçırma amacıyla da kullanılabilme tehlikesidir. Şöyle ki, kira bedelleri gerçekte olduğundan daha yüksek gösterilebilir. Bu durumda yurt dışına gereğinden çok miktarda döviz çıkarılmış olacaktır.

Türkiye'deki Uygulama ve Sorunlar

Ülkemizde finansal kiralama, kaynak yetersizliği ve yüksek kredi maliyetleri nedeniyle gerçekleştirilemeyen kamu ve özel sektör yatırımlarının finansmanı için Hükümetçe, elverişli bir yöntem olarak benimsenmiştir.

FFK'nun çıkarılmasından sonra ilk kez İktisat Bankası tarafından Eylül 1986 da İktisat Finansal Kiralama Şirketi kurulmuştur. Şirketleşme faaliyetlerinin son yıllarda arttığı gözlenmektedir. Halen bu alanda çalış-

10 Öztin AKGÜÇ, a.g.k., s. 572-574 Veedi UZUN a.g.m.

şan 9 kiralama şirketinin 7'si bankalar tarafından kurulmuştur.¹¹ Kalan 2 şirketten biri otomotiv, öteki de dokuma sektöründe faaliyette bulunmaktadır.¹²

Yasal düzenlemeye göre yurt içi kiralama şirketlerinin ödenmiş sermayeleri 1 milyar Türk Lirasından, yabancı kiralama şirketlerinin Türkiye'de açtıkları şubelerin ödenmiş sermayeleri ise 2 milyon ABD Doları karşılığı Türk lirasından az olamaz. Yine ilgili Yönetmelikle, bu şirketlerin her hangi bir yatırım projesi için öz sermayelerinin en çok % 25'i tutarında bir kiralama sözleşmesi yapabilecekleri belirlenmiştir. Bu oran, kalkınma planlarının teşvikini öngördüğü sektörlerde, ihracata dönük faaliyetlerde ve yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinde % 40'tır. Büyük tutarlı kiralamalarda bu oran, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının uygun görüşü alınarak, her bir yatırım için % 75'e, kira alacakları toplamı itibarıyla de öz kaynakların 5 katına kadar yükseltilebilecektir.¹³

Ülkemizde şimdiye kadar kiralama işlemine konu olan mallar, bilgisayar, büro malzemeleri, kara ve hava ulaşım araçları, telekomünasyon cihazları, inşaat makineleri, dokuma ve basım makineleri, tıbbi cihazlar ve diğer imalat makineleridir.

Yurt içi kiralama işlemlerinin hacmi toplam olarak 70 milyar liraya yükselmiştir. Ayrıca, toplam 220 milyon dolara ulaşan 31 tane uluslararası kiralama işlemi gerçekleştirilmiştir. Henüz alt kiralama (subleasing) uygulaması yoktur. FFK da da bu seçenek ayrıca düzenlenmemiştir.

Kira sözleşmelerinin süresi genellikle 4-5 yıldır. Enflasyonun yüksek olduğu ve paramızın hızla değer kaybettiği bir ortamda sözleşme süreleri kısa tutulmak istenmekte, özellikle uluslararası işlemlerde banka teminat mektubu gibi ek güvenceler aranmaktadır.

Kiracının sözleşme süresi bitiminde karşılıklı anlaşma ile satın alma opsiyonu söz konusu olabilmektedir. Bunun uluslararası kiralamalarda ilginç örnekleri vardır. Örneğin, 890.568 sterlin karşılığında kiralanan bir malı, kiracı 5 yıl sonra 10 sterlin ödeyerek satın alabilecektir.¹⁴

11 3182 sayılı Bankalar Kanununun 49. md mevduat kabul eden ticari bankaların mal ticareti yapmalarını yasaklamıştır. Bu madde uyarınca bankalar kiralama işlemlerini ancak kuracakları kiralama şirketleriyle dolaylı olarak yürütebilmektedirler. Öte yandan, kalkınma ve yatırım bankalarının Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca onaylanması koşuluyla kiralama işlemlerini normal faaliyetleri içinde sürdürmeleri olabilmektedir. T. Sınai Kalkınma Bankası için bu durum söz konusudur.

Finansal kiralama temelde yatırımcıya finansman kaynağı sağlamaya yönelik bir mal kredisi özelliği taşıdığından Bankalar Kanununun 49 ve 50. md. sinde belirtilen mal alım satımına ilişkin yasaklama kapsamına girmemesi gerektiği görüşü için bk. Erden KUNTALP, **Finansal Kiralama Kanununa Göre Finansal Kiralama (Leasing), Tanımı ve Hükümleri**. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, No. 155, Oğaç Matbaası, 1988, s. 41-45.

12 Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü.

13 Finansal Kiralama Kanunu md. 11.

28.9.1985 tarihli «Finansal Kiralama İşlerinde Süre ve Sınırın Tesbitine İlişkin Yönetmelik, md. 4.

14 Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Müdürlüğü.

Finansal kiralama yönteminin bugüne kadarki uygulamasında ortaya çıkan başlıca sorunlar şöyle özetlenebilir :

- Uygulayıcı şirketlerde bilgi ve deneyim eksikliği vardır. Örneğin, uluslararası finansal kiralama ile ithalat rejimine göre, kira süresi sonunda malı iade etme koşuluyla, çok kısa dönemler için de yapılabilen kiralamalar arasındaki farkların henüz tam anlaşılamadığı gözlenmektedir.
- Yurt içinden yapılacak kiralamalarda uygulayıcıların kaynak sorunu önemlidir. Kiralama şirketleri aynı kredi alanında çalıştıkları halde, sermayelerinin tümünü nakit olarak koyma zorunlulukları eleştirilen hususlardandır.¹⁵ Kaynak sorunlarına bir çözüm olmak üzere, sermayenin bir kısmının aynı olarak konabilmesi, finansal kira sözleşmesi karşılığında, elverişli bir finansman kaynağı olan reeskont kredisinden yararlanılabilmesi yolunda talepler vardır.
- Uluslararası işlemlerde ise sorunlar ödenecek gümrük vergileri, gümrük vergilerine karşılık alınan teminatlar, stopaj ve kur riski üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yurt dışından yapılacak kiralamalara ilişkin teşvikler çerçevesinde, kira bedellerine uygulanan stopaj oranı % 5'e, KDV de % 1'e indirilmiştir.¹⁶ Dış kredilerde ise bu tür ödemeler söz konusu değildir. Bu uygulama, kiralama işlemini, ödemeler dengesinde doğrudan olumsuz bir etkisi görünmemesine karşın, dış borçlanmalara göre dezavantajlı bir duruma düşürmektedir.¹⁷

Özetle, yasal düzenlemelerden bu yana üç yıldan fazla bir süre geçmiş olmasına karşın, finansal kiralama yöntemi henüz ülkemizdeki yatırımcı kuruluşlarca yaygın bir şekilde benimsenmemiş ve işlem hacmi yeterli büyüklüğe ulaşmamıştır. Bu durumun büyük ölçüde uygulayıcıların bilgi ve deneyim eksikliklerinden ve sağlanan teşvikleri yeterli görmemelerinden kaynaklandığı ileri sürülmektedir.

Öte yandan, enflasyonun yüksek ve paranın değer kaybının hızlı olduğu bir ortamda varlıkların değerinde yüksek artışlar ve kur riskleri ortaya çıkmaktadır. Mülk edinme isteğinin bu nedenlerle artacağı bir gerçektir. Konuyu bu açıdan da değerlendirdiğimizde, finansal kiralama yönteminin geniş bir uygulama alanı bulabilmesinin ekonomide sağlanacak istikrar ortamı ile yakından ilgili olduğu kanısındayız.

15 Nazlı Arıkel, «Finansal Kiralama» Hazine ve İdış Ticaret Dergisi, Mayıs 1983, s. 48.

16 7.6.1986 tarih ve 86/10719 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı. 30.12.1987 tarih ve 87/12496 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Karar.

17 Korkmaz İLKORUR, «Finansal Kiralama Neden Çalışmıyor?» Dünya, 9 Mayıs 1986, s. 2.